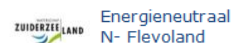

Startdocument

Netwerk Noordoostpolder Energie neutraal

Samen werken we aan onze lokale
energietransitie

Datum augustus 2017
Redactie regiegroep bestaande uit Ria Mijnheer, Hylke Hekkenberg,
Karien Hoff, Henk Tiesinga, Ron Josten

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding.....	4
Samen verder in de energietransitie!	4
De definitie van energieneutraal.....	4
Energieneutraliteit als tussenstap naar fossielvrij	5
Van-door-voor de polder.....	5
Onze lokale energietransitie	5
HOOFDSTUK 1: WAAR STAAN WE NU?	6
Energieverbruik 2015	6
Energieverbruik per sector.....	6
Hernieuwbare Energie	7
Hernieuwbaar t.o.v. fossiel	7
Energimix duurzame bronnen	7
Ontwikkeling windenergie.....	8
Ontwikkeling zonne-energie.....	8
HOOFDSTUK 2: UITDAGINGEN & KANSEN	9
Landbouw	9
Tuinbouw.....	9
Gebouwde omgeving	9
Grootschalige opwekking.....	10
Mobiliteit.....	10
HOOFDSTUK 3: ORGANISATIE	12
Deelnemers	12
Netwerkoverleg.....	12
Themagroepen.....	12
Werkwijze.....	13
Vergaderdata Netwerk.....	14
Planning.....	14
BIJLAGE 1: INTENTIEVERKLARING.....	15

Voorwoord

Op 6 juli 2017 ondertekenden 12 organisaties, burgers en (maatschappelijke) ondernemingen, een intentieverklaring. In deze intentie verklaren de partijen mee te willen werken aan de voorbereiding, afstemming en realisatie van projecten die bijdragen aan het energieneutraal worden van het gebied Noordoostpolder.

De intentie richt zich op de energiehuishouding van de Noordoostpolder. Een energietransitie die in de kern een economietransitie is: elektriciteit wordt de ruggengraat van onze energievoorziening. Dat betekent verandering voor sectoren, bedrijven en burgers. Dit heeft gevolgen voor onze ideeën en gedrag; op een nieuwe innovatieve manier kijken naar efficiëntie/reductie en het opwekken van energie uit herwinbare bronnen. Ten aanzien van dit laatste gaat het dan met name om energieproductie uit zon, wind, water, lucht, bodem en biomateriaal, en nieuwe nog te ontwikkelen manieren van energiewinning.

De ontwikkelingen gaan steeds sneller! Ons gebied en de pioniersgeest waar we om bekend staan bieden vele kansen. We zullen dan ook niet nalaten de mogelijke revenuen te benutten. Dat kan alleen als we ons samen - zoals we ons verzetten tégen schaliegasboringen – zullen inzetten vóór het **Netwerk Noordoostpolder Energieneutraal**. Het zal niet altijd gemakkelijk zijn maar met kennis, durf en geloof zal het waarachtig wel lukken.

Voorzitter,

Henk Tiesinga

Inleiding

Samen verder in de energietransitie!

De Noordoostpolder is een gebied van pioniers en ondernemers. Projecten voor duurzame energie, groot en klein, worden al sinds jaar en dag voortvarend ter hand genomen. De afgelopen jaren vindt er een aanzienlijke versnelling plaats door de komst van het windmolenpark en de vele zonnedaken die gerealiseerd zijn. Het is goed om een stip op de horizon te plaatsen, want er is nog veel te doen. Het klimaatakkoord van Parijs en het regeringsbeleid schetsen een duidelijk beeld van waar we naar toe moeten: een volledig fossielvrije samenleving.

Om dit proces lokaal goed met elkaar te organiseren hebben vele partijen de intentie uitgesproken zich hier actief voor in te zetten. Hiervoor brengen we een samenwerking tot stand en gaan we een agenda opstellen. In de agenda bepalen we tussendoelen en maken we de route concreet. Ook zal deze de samenhang tussen projecten in beeld brengen en daarmee ook bepaalde afhankelijkheden tussen partijen, vragers, aanbieders, én ondernemers en andere lokale organisaties. In de agenda zullen we afspraken opnemen over samenwerking, projecten en middelen op weg naar een duurzaam Noordelijk Flevoland; de Noordoostpolder samen met Urk.

In de onlangs ondertekende intentieverklaring hebben we het volgende opgenomen: Partijen zetten zich in voor energieneutraliteit en uiteindelijk fossielvrij vanuit de volgende beweegredenen:

- Het vervangen van fossiele energie in de Noordoostpolder heeft een hoge prioriteit en het opwekken van duurzaam hernieuwbare energie draagt hiertoe bij;
- Energiebesparing en gedragsverandering zijn wezenlijk in de energietransitie;
- Er liggen grote innovatieve opgaven op het terrein van de bebouwde omgeving, bedrijven en mobiliteit;
- Het verbinden van decentrale vraag en aanbod van energie is leidend, m.a.w. de inzet is; van-door-voor de polder.
- Bestaande initiatieven willen hun kracht en expertise blijvend inzetten;
- Het verbinden van initiatieven en partijen in Noordelijk Flevoland zorgt dat duurzame initiatieven grotere kans van slagen hebben en de mogelijkheid bieden toekomstige economische kansen te verzilveren;
- De gemeente Noordoostpolder is bereid dit proces te faciliteren, omdat het haar wens om in 2030 energieneutraal te zijn ondersteund.

De definitie van energieneutraal

Er worden veel verschillende termen gebruikt als het gaat om energie en klimaat. Zo is energieneutraal niet hetzelfde als klimaatneutraal of CO₂-neutraal. Door als (eerste) streven te kiezen voor energieneutraal sluiten we aan bij het doel van de gemeente Noordoostpolder om in 2030 energieneutraal te zijn. Daarom zullen we ook dezelfde definitie hanteren.

Ergeneutraal = er wordt binnen het grondgebied Noordoostpolder evenveel duurzame energie opgewekt als er in totaal aan energie wordt gebruikt.

Belangrijkste uitgangspunten om energieneutraliteit te realiseren zijn: het beperken van de vraag naar energie (besparing), het opwekken en gebruik van schone energie en de fossiele energie die toch nog gebruikt wordt zo schoon en efficiënt mogelijk inzetten.

Energieneutraliteit als tussenstap naar fossielvrij

Het Netwerk Noordoostpolder Energieneutraal ondersteunt de ambitie van de gemeente en een aantal maatschappelijke stakeholders om de Noordoostpolder vóór 2030 energieneutraal te maken. Maar we beschouwen het nadrukkelijk als een tussenstap naar een 100% fossielvrij Noordoostpolder. We nemen dit ook vanaf het begin mee in wat we gaan doen. Partijen stellen zich ook als doel alle fossiele brandstoffen uiterlijk vóór 2050 uit te hebben gefaseerd. Hiermee sluiten we aan bij de afspraken uit het klimaatakkoord van Parijs en bij regeringsbeleid en het Nationale Energie Akkoord.

Van-door-voor de polder

Met het Netwerk Energieneutraal Noordoostpolder zetten we ons gezamenlijk in voor de lokale energietransitie. Daarbij zetten we ons in voor projecten die zoveel mogelijk door lokale mensen, organisaties en bedrijven worden gerealiseerd. Een voorbeeld hiervan is Windpark Noordoostpolder. Dit geldt dus niet voor projecten van externe partijen die de ruimte in de Noordoostpolder gebruiken voor investeringen en opbrengsten die niet ten goede komen aan de Noordoostpolder.

‘Voor de polder’ impliceert ook dat daar waar nu zonnestroom nog wordt terug geleverd aan het net, in de toekomst deze stroom slimmer door huishoudens en bedrijven wordt gebruikt en opgeslagen. Of dat energie uit wind wordt opgeslagen of omgezet naar gas of waterstof.

‘Van de polder’ betekent dat inwoners en bedrijven uit de Noordoostpolder (incl Urk) kunnen deelnemen in de projecten en/of profiteren van bepaalde revenuen. Dat kan bijvoorbeeld door crowdfunding en postcoderoosprojecten.

Onze lokale energietransitie

Elke regio is uniek en kent daardoor zijn eigen uitdagingen en lokale oplossingen. Zo staan stedelijke gebieden en gebieden met veel zware industrie voor andere opgaven dan dat wij in de Noordoostpolder hebben. De Noordoostpolder is een agrarisch gebied, met veel kleinere woonkernen, weinig industrie en veel ruimte. Door zelf onze lokale energietransitie met elkaar te organiseren maken we deze passend bij onze eigen omgeving.

Eén van de kenmerken van de Noordoostpolder is de sterke ons-kent-ons cultuur en de vele samenwerkingsverbanden en werkrelaties. Dit geldt zowel voor de gemeente Noordoostpolder als de gemeente Urk. De breedte aan organisaties in ons samenwerkingsverband maakt dat we over een breed netwerk beschikken, waardoor het makkelijker is om met elkaar oplossingen te organiseren.

De energietransitie die we lokaal met elkaar organiseren staat niet op zichzelf, maar verhoudt zich tot wat er buiten de Noordoostpolder gebeurt. Zo zal beleid en regelgeving van het Rijk en provincie onze lokale transitie kunnen helpen en in andere gevallen juist tegen kunnen werken. Daarom achten we het van belang om ons, naast onze lokale activiteiten, indien nodig, ook bezig te houden met beïnvloeding van de overheid.

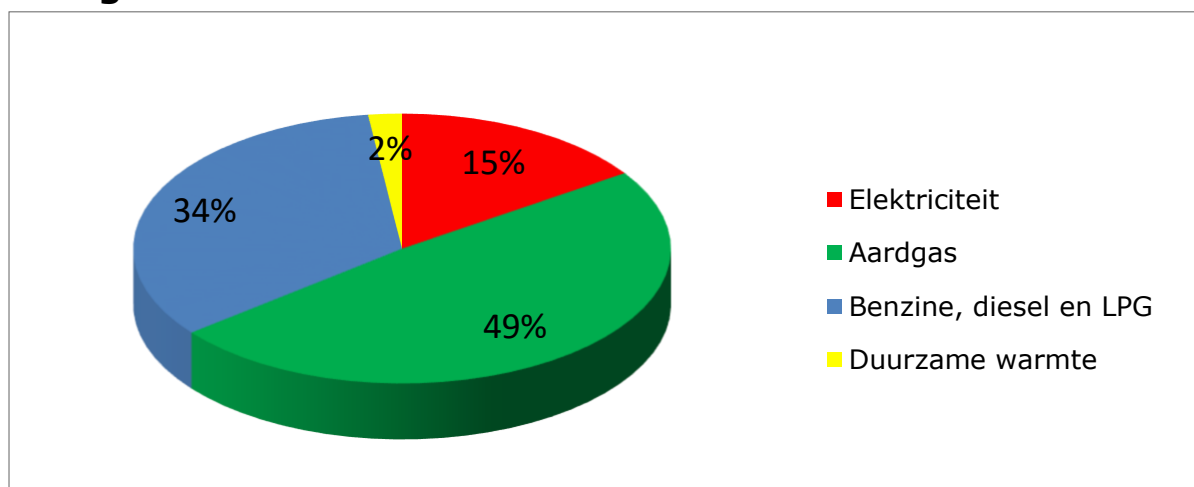
Regionaal kunnen/ zullen zich kansen voordoen die ons met onze lokale energietransitie verder kunnen helpen. Daarom zullen we ook hier oog voor hebben.

HOOFDSTUK 1: WAAR STAAN WE NU?

In dit hoofdstuk zullen we een korte introductie geven in de hoogte van het energieverbruik en de hoeveelheid duurzaam opgewekte energie in het gebied Noordoostpolder. Hierin betrekken we gegevens over de gemeente Noordoostpolder én de gemeente Urk.

Helaas dateren de meeste gegevens uit 2015. Vanwege het grote effect van het windpark op de totaal opgewekte hoeveelheid duurzame energie, hebben we waar mogelijk het windpark toegevoegd zodat er een beter beeld ontstaat van de situatie anno 2017.

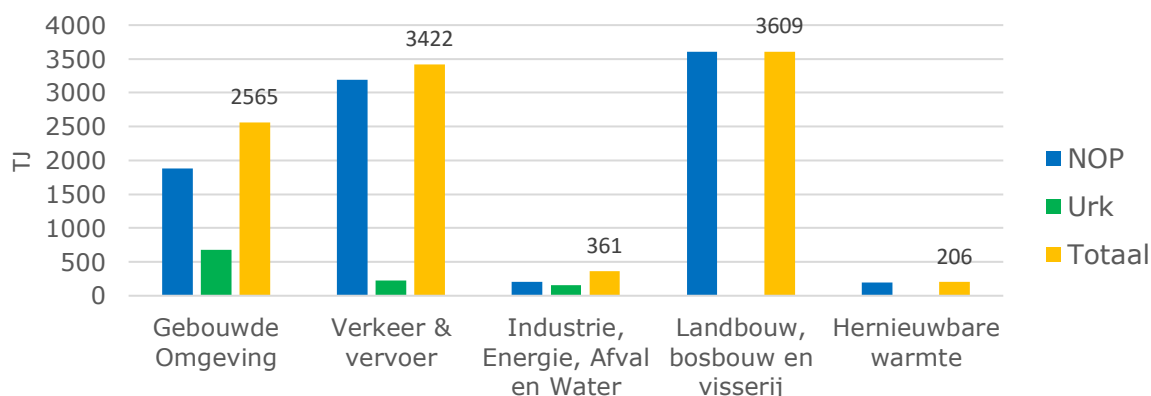
Energieverbruik 2015

(bron: klimaatmonitor)

In de gemeenten Noordoostpolder en Urk werd in 2015 gezamenlijk 10.164 TerraJoule aan energie gebruikt, inclusief verkeer op de snelweg. Bijna de helft van het totale energieverbruik is aardgas.

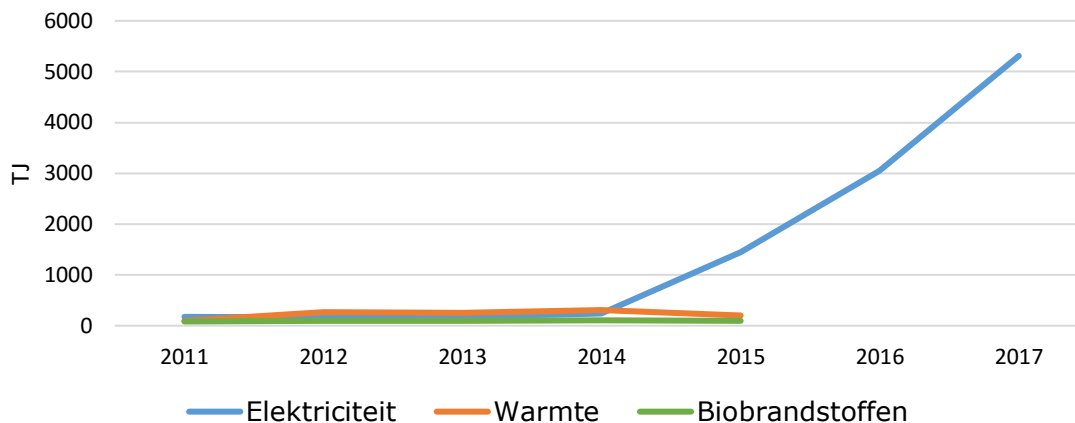
Energieverbruik per sector

(bron: klimaatmonitor)

De landbouw is de grootste energieverbruiker in de Noordoostpolder. Op Urk wordt de meeste energie gebruikt in de Gebouwde Omgeving.

Hernieuwbare Energie

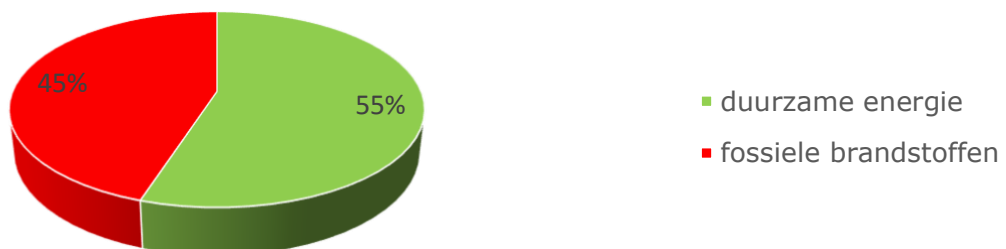

(bron: klimaatmonitor. '16 en '17 eigen berekeningen)

De afgelopen jaren is de hoeveelheid opgewekte duurzame elektriciteit fors toegenomen. De komst van het windpark draagt hier verreweg het meeste aan bij. De hoeveelheid zonne-energie en elektriciteit afkomstig van WKK-installaties is ook behoorlijk toegenomen, maar hebben een beperkter effect op het totaal. De weergegeven biobrandstoffen betreffen de bijmenging in benzine en diesel.

Hernieuwbaar t.o.v. fossiel

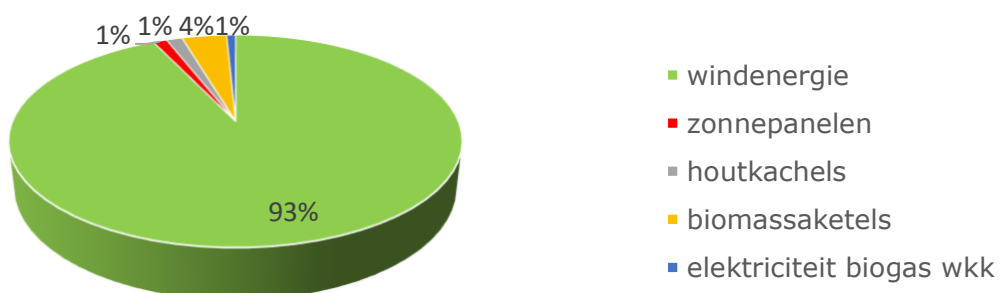
Hernieuwbaar 2015 plus windpark t.o.v. verbruik 2015

(bron: klimaatmonitor en eigen berekeningen)

Energiemix duurzame bronnen

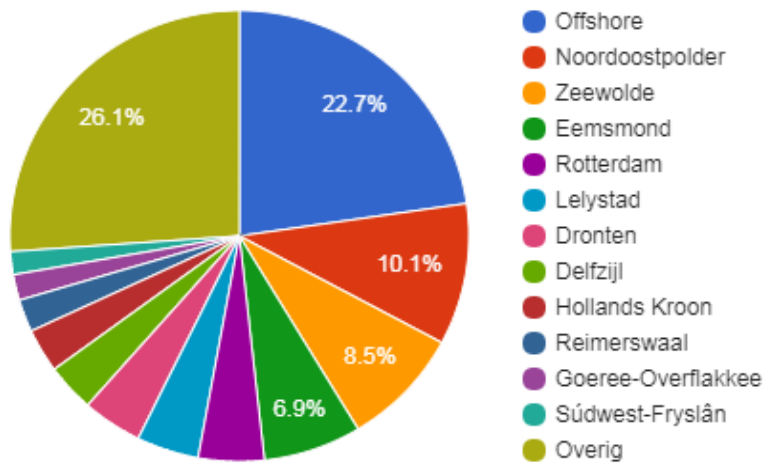
Hernieuwbaar 2015 plus windpark

(bron: klimaatmonitor en eigen berekeningen)

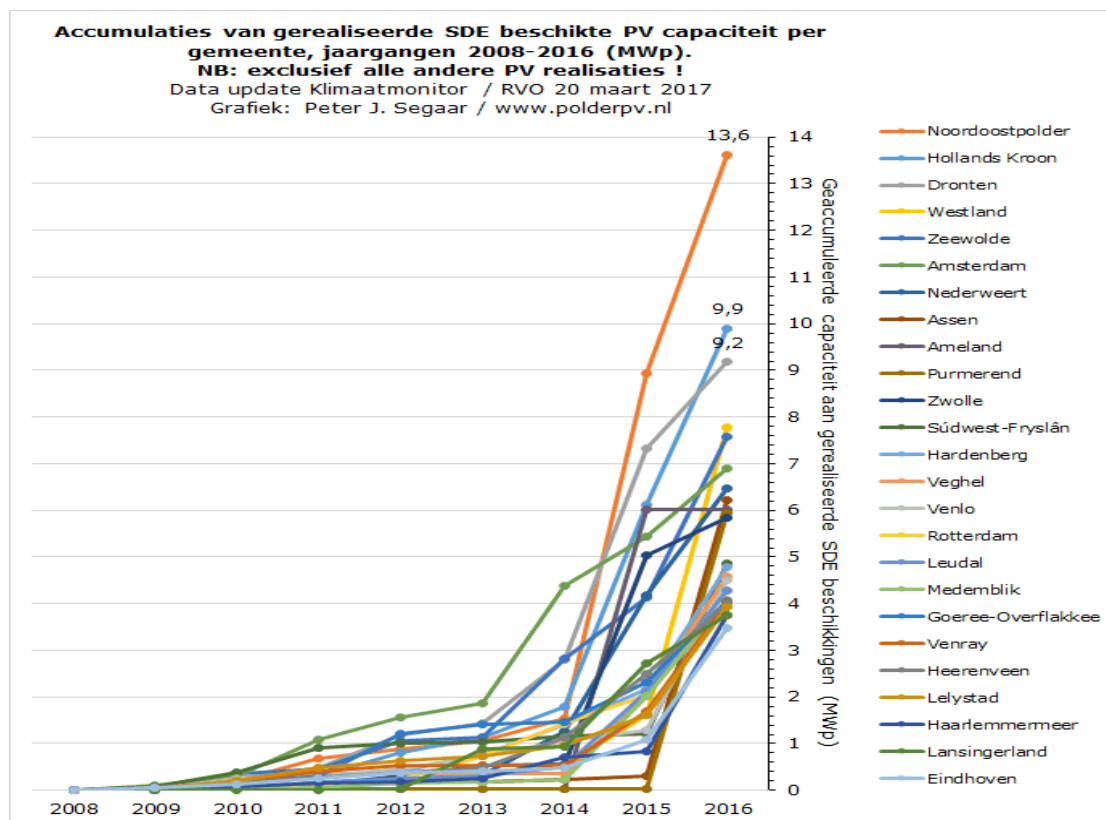
Ontwikkeling windenergie

Vermogen per Gemeente (MW)

In bovenstaande diagram is te zien dat de Noordoostpolder de meeste windenergie opwekt van alle gemeenten in Nederland.

Ontwikkeling zonne-energie

(bron: polderpv.nl)

Bovenstaande grafiek laat zien dat zonne-energie in de Noordoostpolder een enorme vlucht heeft genomen. Daarmee heeft de NOP van alle gemeenten op dit moment het grootst opgesteld vermogen aan zonnepanelen. Dit is bijna volledig te danken aan alle, veelal agrarische, bedrijven.

HOOFDSTUK 2: UITDAGINGEN & KANSEN

Binnen de energietransitie zijn er verschillende onderdelen te onderscheiden, die elk hun eigen uitdaging kennen. Voor onze lokale energietransitie zijn een aantal belangrijke uitdagingen:

- Vervangen van olie in de landbouw en visserij
- Vervangen van aardgas in de glastuinbouw
- Energieneutraal maken van de gebouwde omgeving
- Inpassen en realisatie van grootschalige opwekking
- Vervangen van transportbrandstoffen van verkeer en vervoer

Deze veranderingen vragen daarnaast om aanpassing van de energie-infrastructuur.

De genoemde uitdagingen en kansen zijn slechts een eerste aanzet en zeker niet volledig.

Landbouw

De landbouw verbruikt veel diesel en elektriciteit. De grootste verbruikers binnen de landbouw zijn trekkers, bewaarhuizen en machines.

Met name het vervangen van diesel voor alle trekkers is een grote uitdaging. De eerste elektrische trekkers zijn inmiddels op de markt, maar qua prestaties en toepassing is er nog veel ontwikkeling nodig. Verandering van teeltmethoden, als ondiep ploegen en precisie landbouw kunnen zorgen voor een daling van het dieselverbruik.

Met het verduurzamen van het elektriciteitsverbruik in de landbouw worden mooie stappen gezet door agrariërs die hun schuurdaken vol leggen. Toch dekt dit veelal niet het gehele elektriciteitsverbruik, daarom blijft het een uitdaging om ook dit deel op te gaan wekken. Kansen liggen er in het benutten van restwarmte uit koelschuren, kleinschalige biovergisting, warmte-koude opslag, micro windturbines en het delen van energie binnen boerderijclusters.

Tuinbouw

De glastuinbouw is verreweg de grootste energieverbruiker binnen de Noordoostpolder. Zowel het gebruik van aardgas als elektriciteit is zeer omvangrijk.

Voor het duurzaam opwekken van de benodigde elektriciteit is veel capaciteit nodig, de realisatie hiervan is daarom een behoorlijke uitdaging.

Het vervangen van aardgas voor duurzame warmte is wellicht een nog grotere uitdaging. Op dit moment wordt er door een aantal tuinders geboord naar geothermie, waarmee een deel van hun gasverbruik vervangen wordt. Vastgesteld is dat zich bij Luttelgeest 4 warmtebellen bevinden, het benutten van de overige 3 is daarom een goede mogelijkheid om het aardgasverbruik te reduceren.

Verder zijn er plannen om de biovergister bij Luttelgeest te vergroten en maakt een aantal tuinders al gebruik van houtstook. Uitdaging blijft om voldoende warmte op duurzame wijze te produceren om het gehele aardgasverbruik uit te faseren.

Gebouwde omgeving

Alle woningen, kantoren, bedrijfsgebouwen en maatschappelijke gebouwen vallen onder de noemer van de gebouwde omgeving. Het energieverbruik per gebouw is verhoudingsgewijs vaak niet heel hoog, maar de grote hoeveelheid aan gebouwen (en dus eigenaren) maakt dat er behoorlijke uitdaging ligt. Deze uitdaging vraagt om een eigen aanpak, omdat er ingegrepen wordt in de privésfeer van mensen. Dit maakt dat

hier voor de gemeente als diener van het openbaar belang een belangrijke rol ligt. Ook voor de netbeheerder ligt hier een belangrijke taak, omdat deze te maken heeft met gasnetten die verouderd raken en dus de keus gemaakt moet worden of deze nog vervangen zullen worden.

In de gebouwde omgeving wordt zowel elektriciteit als aardgas gebruikt. Verreweg het grootste deel van het aardgas wordt gebruikt voor ruimteverwarming.

De uitdaging om het aardgas uit te faseren vraagt om een warmteplan, waarin per wijk/bedrijventerrein/dorp wordt aangegeven welke mogelijkheden er zijn om in duurzame warmte te voorzien en wat de meest rendabele opties zijn. Er zal onderzoek nodig zijn om dit goed in kaart te brengen.

Vervolgens kan er aan de hand van dit warmteplan een planning worden opgesteld voor het benutten van duurzame warmte, het isoleren van gebouwen en het uitfaseren van aardgas en de gasnetten.

De gemeente Noordoostpolder heeft dit jaar de landelijke 'Green Deal Aardgasvrije Wijken' getekend. Daarmee zijn ze een samenwerking aangegaan met het Rijk en een groep gemeenten die hierin voorop willen lopen om samen te werken aan het gasvrij maken van wijken.

Om in de benodigde elektriciteit te voorzien zullen veelal daken benut kunnen worden. Indien dit niet toereikend is zal dit aangevuld kunnen worden met zonneweiden en micro windturbines.

Grootschalige opwekking

Het inpassen en realiseren van grootschalige opwekking is een uitdaging op zich. Op dit moment zijn er verschillende initiatieven op het gebied voor grootschalige opwekking van zonne-energie door de aanleg van zonneweiden. Zo wordt er momenteel 14 hectare zonneweide aangelegd aan de Kuinderweg en wil stichting Energieneutraal Noordelijk Flevoland een zonneweide realiseren nabij het windpark.

Andere kansen voor grootschalige opwekking zijn de eerdergenoemde mogelijkheden voor geothermie bij Luttelgeest en het toepassen van warmteopslag bij Ens.

Uitdaging voor grootschalige opwekking bestaan vooral uit een goede landschappelijke inpassing en het rond krijgen van de financiering.

Mobiliteit

Het autogebruik in de Noordoostpolder ligt een stuk hoger dan het landelijk gemiddelde vanwege de afstanden in het buitengebied. Er is geen treinverbinding en niet alle dorpen zijn goed bereikbaar met de bus. Het aantal deelauto's groeit.

Op dit moment wordt vooral gebruik gemaakt van benzine, diesel en LPG. Dit geldt ook voor bestelbusjes, vrachtwagens en werktuigen als trekkers, shovels en combines. Van de verschillende opties als waterstof, groen gas, biodiesel en elektriciteit wordt verwacht dat het grootste deel elektrisch zal worden.

Het aantal auto's op schone brandstof ligt op dit moment nog erg laag. Dit jaar zijn de eerste elektrische auto's op de markt gekomen die qua reisafstand en aanschafprijs vergelijkbaar zijn met nieuwe auto's op fossiele brandstoffen. Daarmee begint er nu echt een markt te ontstaan. Uitdaging is om het aantal auto's op duurzame energie te vergroten. Door de rol te kiezen van *early adaptor* kunnen we daarmee tevens een bijdrage leveren aan een versnelde overschakeling.

Verskillende typen werktuigen zijn inmiddels ook elektrisch verkrijgbaar; zo zijn er al shovels, graafmachines, veegmachines en grasmaaiers die full electric zijn. Uitdaging is

om hier een lokale vraag naar te genereren. Kansen liggen er voor landbouwmechanisatiebedrijven in het leveren van een bijdrage aan de ontwikkeling en productie van elektrisch aangedreven werktuigen.

Met de komst van meer voertuigen op schone energie zal ook de laadinfrastructuur mee moeten groeien. Het aantal laadpalen in de Noordoostpolder neemt gestaag toe. Ook gaat Fastned twee snellaadstations realiseren langs de snelweg. Van Staveren beschikt over een groen gas tankpunt.

HOOFDSTUK 3: ORGANISATIE

Deelnemers

Organisatie:

1. Bedrijven Actief Noordoostpolder (Ban)
2. Ondernemersvereniging Groendorpen
3. Ronop
4. Rabobank Noordoostpolder-Urk
5. Mercatus
6. Stichting Energie Neutraal Noordelijk Flevoland
7. LTO Noord
8. Glaskracht
9. Samenwerkingsverband Tegengas
10. Stichting Pioniers van de Toekomst
11. Gemeente Noordoostpolder
12. Waterschap

Vertegenwoordigd door:

Wil van Hooijdonk
Jan Sweere
Peter Meurs
Jetze Kempenaar
Ineke Leijten
René de Rond
Gerrie Abrahamse
René Wouters
Karien Hoff
Roos Menkveld
Andries Poppe
Ton Leijten of Teun Wendt

Ondersteunende organisaties/personen:

- 10-dorpen Arianne de Groene/Richard Westmaas/Jules Overmars
- Transitiewerker Hylke Hekkenberg
- Wageningen UR Elisabet Rash / Michiel Kohne
- Energiecoördinator Ron Josten
- Voorzitter Henk Tiesinga
- Alliander Jos Brandwijk/diversen
- Gemeente Noordoostpolder Martin Ribbink/Ria Mijnheer/diversen

Netwerkoverleg

Eens per maand zal er een netwerkoverleg plaats vinden waarin we de voortgang van projecten en activiteiten bespreken. Elk van de deelnemende organisaties zorgt ervoor maandelijks vertegenwoordigd te zijn.

Themagroepen

Rond het netwerk zullen we themagroepen gaan vormen, waarin in kleiner verband gewerkt wordt aan het stellen van doelen en de realisatie hiervan. Elk van de deelnemende organisaties kan zelf bepalen welke thema's voor de eigen organisatie relevant zijn en in welke themagroepen zitting wordt genomen. Personen die namens een organisatie deelnemen in een themagroep hoeven niet dezelfde te zijn als degene die meedoet aan de netwerkoverleggen. Een organisatie kan in verschillende themagroepen vertegenwoordigd zijn. Ook is het mogelijk dat er derden aanschuiven. Elke themagroep zal een voorzitter en secretaris krijgen.

We stellen voor om de volgende themagroepen in het leven te roepen:

1. Landbouw
2. Glastuinbouw
3. Gebouwde omgeving
4. Grootschalige opwekking
5. Schone mobiliteit

Projectgroepen

Voor het uitvoeren van projecten kan het handig zijn als er vanuit een themagroep een aparte projectgroep wordt ingesteld. Met name voor grotere projecten kan dit uitkomst

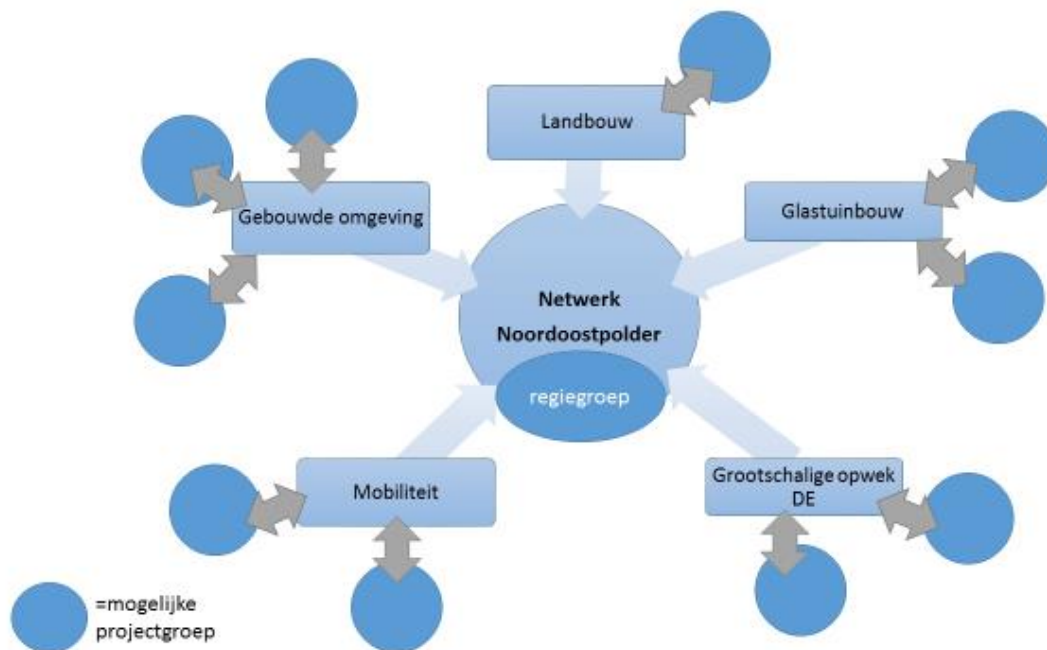
bieden. In projectgroepen kunnen ook mensen deelnemen die niet in de themagroep zitten, maar zich specifiek voor een bepaald project in willen zetten.

Regiegroep

Om e.e.a. organisatorisch te stroomlijnen hebben we een regiegroep ingesteld. In deze regiegroep zitten: Henk Tiesinga, Hylke Hekkenberg, Ria Mijnheer, Ron Josten en Karien Hoff. Taken van deze groep zijn:

- Voorbereiden agenda en stukken Netwerkbijeenkomsten
- Bewaken voortgang van werk in diverse themagroepen
- Redactie van stukken die de themagroepen aanleveren
- Ondersteuning van thema- en projectgroepen

Organogram

Werkwijze

Samenstellen van themagroepen

Deelnemende en ondersteunende organisaties dragen zelf mensen aan voor een bepaalde themagroep (hierbij wordt ervan uitgegaan dat dit door het bestuur wordt bepaald). Zij zullen per mail/telefoon hiertoe worden opgeroepen.

De regiegroep coördineert dit en zal zich ervoor inspannen dat er in iedere themagroep voldoende mensen zitten.

Voorzitter en secretaris van de themagroepen worden in overleg gekozen uit de deelnemende organisaties, dit zal gebeuren tijdens een Netwerkvergadering.

De gemeente levert 1 of 2 specialisten aan per werkgroep.

De themagroepen komen x-wekelijks/naar behoefte bijeen en hebben onderling emailverkeer via de secretaris van de werkgroep. In het kader van het faciliteren van deze themagroepen zal de groep zelf moeten besluiten over vergaderdata en locatie.

Opstellen agenda

Om tot een gezamenlijke agenda te komen stellen we de volgende werkwijze voor.

Elke themagroep stelt teksten op aan de hand van een format. Dit om ervoor te zorgen dat de verschillende doelstellingen op elkaar aansluiten. In dit format staan onder meer de stand van zaken op betreffend thema, de opgave, doelstellingen, de voorgenomen projecten, gemaakte afspraken en benodigde middelen.

Ook wordt aangegeven hoe de resultaten kunnen worden gemonitord. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van bestaande data en monitoringsystemen van Alliander en landelijke monitoringsystemen zoals Energieatlas en klimaatmonitor.

Teksten van de themagroepen worden tijdens de Netwerkoverleggen besproken.

NB teksten en afspraken van Netwerk goed afstemmen met provinciale energieagenda en omgevingsplan.

Vergaderdata Netwerk

Voorstel om in 2017 te vergaderen als Netwerk en wel 1x in de maand:

- elke 2^e maandag van de maand te vergaderen,
- 9-11 uur
- in het gemeentehuis te Emmeloord.

Concrete data zijn:

- 11 september: eerste officiële vergadering, startdocument, samenwerking, quick wins.
- 09 oktober: nieuwe deelnemers, eerste resultaten, quick wins.
- 13 november
- 11 december.

Planning

Maand	Juli	Augustus	September	Oktober-november	December
Activiteit	<i>Start van Netwerk NOP Energie neutraal Startdocument opstellen en werkgroepen formeren</i>	<i>Startdocument opstellen en werkgroepen formeren</i>	<i>Vaststellen SD en werkgroepen aan de slag</i>	<i>Vulling agenda Teksten per thema</i>	
bijzonder	6 juli: Kickoff-bijeenkomst vakantie	vakantie	11 september: 1 ^e bijeenkomst Netwerk	9 oktober: 13 november	11 december

Mailverkeer en/of online werkomgeving (voorlopig mailbox netwerkNOP@noordoostpolder.nl)

BIJLAGE 1: INTENTIEVERKLARING

INTENTIEVERKLARING NetWerk Noordoostpolder Energieneutraal

I
Door het ondertekenen van deze intentieverklaring verklaren de hierna genoemde partijen mee te werken aan de vorming van een samenwerking die zich bezighoudt met de voorbereiding, afstemming en realisatie van projecten die bijdragen aan het energieneutraal worden van het gebied Noordoostpolder.

II
Onderstaande partijen:

De besturen van;

Bedrijven Actief Noordoostpolder (Ban)
Ondernemersvereniging Groendorpen
Ronop
Rabobank Noordoostpolder-Urk
Mercatus
Stichting Energie Neutraal Noordelijk Flevoland
LTO Noord
Glaskracht
Samenwerkingsverband Tegengas
Stichting Pioniers van de Toekomst
Gemeente Noordoostpolder
Waterschap Zuiderzeeland

III
Overwegende dat:

- het vervangen van fossiele energie in de Noordoostpolder een hoge prioriteit heeft en het opwekken van duurzaam hernieuwbare energie hiertoe bijdraagt;
- energiebesparing en gedragsverandering wezenlijk zijn in de energietransitie;
- er grote opgaven liggen op het terrein van de bebouwde omgeving, bedrijven en mobiliteit;
- bestaande initiatieven hun kracht en expertise blijvend willen inzetten;
- het verbinden van initiatieven en partijen in Noordelijk Flevoland zorgt dat duurzame initiatieven grotere kans van slagen hebben en de mogelijkheid bieden toekomstige economische kansen te verzilveren;
- de gemeente Noordoostpolder bereid is dit proces te faciliteren, omdat het haar wens om in 2030 energieneutraal te zijn ondersteunt;
- het verbinden van decentrale vraag en aanbod van energie leidend is, m.a.w. de inzet is; van-door-voor de polder.

IV

Spreken de intentie uit:

Zich actief in te zetten om een samenwerking tot stand te brengen en een agenda op te stellen. Hierin komen afspraken over samenwerking, projecten en middelen om te komen tot een duurzaam Noordelijk Flevoland.

Aldus overeengekomen te,

Noordoostpolder, 06-07-2017

Namens;

Bedrijven Actief Noordoostpolder (Ban)
Ondernemersvereniging Groendorpen
Ronop
Rabobank Noordoostpolder-Urk
Mercatus
Stichting Energie Neutraal Noordelijk Flevoland i.o.
LTO Noord
Glaskracht
Samenwerkingsverband Tegengas
Stichting Pioniers van de Toekomst
Gemeente Noordoostpolder
Waterschap Zuiderzeeland

Wil van hooijdonk
Willemien v Putten
Peter Meurs
Jetze Kempenaar
Ineke Leijten
René de Rond
Gerrie Abrahamse
André Kaashoek
Karien Hoff
Roos Menkveld
Andries Poppe
Ton Leijten

